s e n, Im Dienste der Heimat (1930), lk. 11 ja 29. *J. Kt.*

SALENIUS, Olaus Georg, kirikuõpetaja, pärit Rootsist Westmanlandist, sünniaeg teadmata, oli Rõngu kirikuõpetaja 1639—57; surn. 1657. — S-lt on säilinud üks eestikeelne õnnesoovisalmik *Jocus Esthonicus*, mis avaldatud Tartu ülikooli prof-i ja pärastise Turu piiskopi Joh. G. Gezelius'e vanema (vt.) pulmapäevaks pühendatud raamatus *Sacris nuptiarum honoribus*... (Tartu, 1643).

N a p i e r s k y, Pred.-Lex. IV; T. M e l a n d e r, Paar eestikeelset isikuluuletist 17. sajandist („Eesti Keel" 1927, nr. 8). *M. L.*

SALZA, Hermann Aleksander, baltisaksa soost E. Vabadussõja tegelane, sünd. 4. IV 1885 vkj. Haapsalus postkontoriülema pojana, lõpetas Tallinnas Aleksandri gümnaasiumi 6. klassi, Peterburis keiserliku lütseumi 5. klassi ja 1906. a. mereväe kadetikorpuse laevagardemariinina; 1913—14 õppis ta Nikolai akadeemia mereväeosakonnas. Teenides 1906—13 Vene mereväes, ms. ristlejal „Bogatõr" ja soomusristlejal „Slava", tõusis S. vanemaks navigatsiooni-ohvitseriks. Maailmasõja ajal teenis ta Läänemere laevastikus, olles ms. 1917. a. lahingulaeva „Petropavlovsk'i" vanem ohvitser ja dets-st 1917 juunini 1918 selle komandöri kt. ning s. a. juunist sept-ni Läänemere laevastiku staabi operatiivosakonna ülem. E. Vabadussõjas oli S. 1919 miiniristleja „Lennuk'i" nooremaks navigatsiooniohvitseriks, 1919—24 Eesti merejõudude staabi ülemaks ja 1924—32 merejõudude juhatajaks; seejärel oli ta Sõjanõukogu alatiseks liikmeks. S. ülendati auastmes 1922 mereväe kapteniks ja 1928 kontradmiraliks. A-il 1937—39 oli ta Hispaania siseasjusse mittevahelesegamise otstarbel loodud rahvusvahelise kontrollorganisatsiooni teenistuses kõrgema ametnikuna. S. on arendanud Eesti merejõudude rahuaegset väljaõpet ja juhtinud mereväelise organisatsiooni otstarbekohasemaks muutmist. Nov-s 1939 siirdus S. ümberasumise korras Saksamaale.

Eesti Vabadusristi Kavalerid (1935); „Sõdur" 1937, nr. 9 jm. saadud andmed. *T.*

SANDRA (kirikuraamatuis **Sander**), **Jaan,** rahvaluulekoguja, Jakob Hurda (vt. *Suppl.*) tähtsaim kaastööline, sünd. 16. VIII 1862 vkj. Vastseliina v. Joora külas popsi pojana, lõpetas Tsäpsi külakooli, elas hiljemini samas v. Viitka külas, elatades end peamiselt rätsepatööst; surn. 20. X 1925 ukj. — S. oli J. Hurda kaastööline 1894—1906 ja on talle saatnud Vastseliina khk-st ja Setumaalt kogutud rahvaluulelist materjali kokku 8700 lk. Ta korjanduses leidub 403 rahvalaulu, 4129 vanasõna ja kõnekäändu, 793 mõistatust, 1897 rahvajuttu, 1133 punkti uskumusi ja kombeid jm. Selles rohkes ja kõigiti usaldusväärselt üleskirjutatud ainestikus omavad kõige tähtsamat kohta tema kogutud muinasjutud ja saagad, mis kuuluvad meie juturepertuaari paremikku. Vähesel määral on S. 1905—24 saatnud rahvaluulet ka M. J. Eisen'ile (vt. ka *Suppl.*). S. on olnud mitmete ajalehtede kaastööline, kirjutanud „Ristirahva Pühapäeva Lehele" jt. vähenõudlikke jutustisi, milledest on ilmunud eriraamatuna „Tülised söed" (Tall., [1912]).

Eesti Rahvaluule Arhiivi andmed; Post. 1925, nr. 289 (M. J. E i s e n), nr. 316 (H. P r a n t s); Post. 1932, nr. 12; R. V i i d e b a u m, Jakob Hurda kaastöölistest (ERM-i Aastaraamat IX—X, 1934). *R. V.*

***SANNAMEES, Ferdi (Ferdinand),** kujur, on teotsenud peale 1927. a. skulptorina vaheldumisi Tallinnas, kus ta oli 1928. a. kevadeni Riigi Kunsttööstuskooli skulptuurklassi juhataja, ja Tartus ning a-il 1928—29 ja 1932—33 Pariisis, kus esines 1928 ja 1933 ka Salon d'Automne'is. Oma toodanguga on ta tunnustust võitvalt esinenud paljudel kunstinäitustel kodumaal, samuti eesti kunsti näitustel välismail. A-l 1937 korraldas S. Tallinnas oma tööde ülevaatenäituse, pannes välja u. 180 teost, neist 80 skulptuuri, peale selle maale, graafikat, akti- ja portreejoonistisi. Väljakujunenud meistrina rakendab S. oma loomingus mitmekesiseid skulptuurmaterjale kord modelleerimisviisilt voolavalt impressionistliku, kord viimisteldult realistliku nüansiga, või jälle esinduslikku monumentaalsust taotleva varjundiga portreedes, figuraalseis kui ka dekoratiivset laadi töis. Ülekaaluka osa ta rohkes toodangus moodustavad hea karakteriseerimisvõimega modelleeritud portreebüstid ja pead meie avaliku elu tegelasist, nagu F. Tuglas (pronks, 1928), E. Vilde (pronks, 1929), K. Ollik (pronksreljeef, 1930), A. Uesson (pronks, 1931), J. Pitka (pronks, 1931), J. Kana (puu, 1931), J. Tõnisson'i büst

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 290